

«Ахмет Байтұрсынұлы
атындағы Қостанай
өңірлік университеті»
КЕАҚ

АР-НАМЫС КОДЕКСІ

**«АХМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫ АТЫНДАҒЫ ҚОСТАНАЙ ӨңІРЛІК
УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ ПРОФЕССОР ОҚЫТУШЫЛАР
ҚҰРАМЫ МЕН ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІ
К 101 -2024**

Қостанай

Алғы сөз

1. Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы компаенс-қызмет әзірлеген.
2. Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы компаенс-қызмет енгізген.
- 3 Төрағаның бұйрығымен бекітілді және қолданысқа енгізілді.
24 желтоқсан 2024 жыл №321 НҚ.
- 4 Әзірлеуші:
Д. Белгібаев-компаенс-офицер.
- 5 Сарапшылар:
Ә. Наурызбаева-академиялық мәселелер жөніндегі проректор, тарих ғылымдарының кандидаты;
А. Айдалиева-құқықтық қамтамасыз ету және Мемлекеттік сатып алу бөлімінің бастығы, заң ғылымдарының магистрі;
Е. Книга -персоналды басқару бөлімінің бастығы.

6 Тексеру кезеңділігі

3 жыл

7 АЛҒАШ РЕТ ЕНГІЗІЛДІ

Осы кодекс «Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті» КЕАҚ Басқарма Төрағасы-ректорының рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшірілуі, таратылуы және таратылуы мүмкін.

Мазмұны

1	Қолдану саласы	4
2	Нормативтік сілтемелер	4
3	Жауапкершілік пен өкілеттік	4
4	Жалпы ережелер	4
5	Негізгі принциптер мен корпоративтік құндылықтар	5
6	Университет оқытушысы мен қызметкерлерінің студенттермен қарым-қатынасы	6
7	Әріптестер арасындағы қарым қатынас	7
8	Университет оқытушысы мен қызметкерінің жол берілмейтін әрекеттері	8
9	Кодекстің қолданылу шектері, оны бұзғаны үшін жауаптылық, оны қайта қарау тәртібі	9
10	Келісу, сақтау және тарату	10

1 Тарау. Қолдану саласы

1. «Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті» КЕАҚ профессор - оқытушылар құрамы мен қызметкерлерінің Ар-намыс кодексі (бұдан әрі - Кодекс). Академиялық адалдық нормаларының қызметтік этика сондай-ақ профессор-оқытушылар құрамы мен университет қызметкерлерінің мінез-құлп нормалары мен қағидаларының жиынтығын айқындайтын құжат болып табылады.

2. Бұл құжат университеттің нормативтік-анықтамалық құжаттамасының құрамына кіреді, орындау үшін міндетті болып табылады және «Ахмет Байтұрсынұлы атындағы ҚӨУ» КЕАҚ барлық құрылымдық оқу бөлімшелерінің шегінде қолданылады.

2 Тарау. Нормативтік сілтемелер

3. Осы Кодекс мынадай нормативтік құжаттарға сәйкес әзірленді:

- 1) 1995 жылғы 30 тамыздағы Қазақстан Республикасының Конституциясы;
- 2) Осы Кодекс ҚР Конституциясына, ҚР 2015-2025 жылдарға арналған сыбайлас жемқорлыққа қарсы стратегиясына, ҚР Еңбек кодексіне, 23.11.2015 жылғы «ҚР мемлекеттік қызметі туралы», 18.11.2015 жылғы «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңдарына сәйкес әзірленді;
- 3) «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі №319-ІІІ ҚР Заңы;
- 4) «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V Заңы;
- 5) ҚР Қаржы министрлігі Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті Төрағасының 05.06.2020 ж. №350 бұйрығымен бекітілген «Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті» КЕАҚ жарғысына 03.10.2023 ж. өзгерістер енгізілді;
- 6) ДП 082-2022. Құжатталған рәсім. Құжаттаманы басқару;
- 7) 081 – 2022. Ұйым стандарты. Іс жүргізу.

3 Тарау. Жауапкершілік және өкілеттіктер

4. Осы Кодекс Басқарма Төрағасы-Ректордың бұйрығымен бекітіледі.
5. Осы Кодекс оны Басқарма Төрағасы - Ахмет Байтұрсынұлы атындағы ҚӨУ ректоры бекіткен кезден бастап күшіне енеді.

4 Тарау. Жалпы ережелер

6. Осы Кодекстің барлық нормаларын іске асырудың басты мақсаты – университет қоғамдастығының корпоративтік мәдениетін нығайту, университет оқытушылары мен қызметкерлерінің беделін арттыру.
7. Кодексте университет ұжымының барлық мүшелеріне атқаратын лауазымына, мәртебесіне және орналасқан жеріне қарамастан – ҚӨУ ішінде де, сыртында да қолданылатын тәртіп ережелері мен стандарттары қамтылған.

8. Университеттің әрбір оқытушысы мен қызметкері осы Кодекстің нормаларын мүлтіксіз сақтай отырып, оның имиджі мен іскерлік беделін нығайтуға өз үлесін қосады.

9. Профессорлық-оқытушылық құрам мен қызметкерлер университетке түскеннен кейін үш күн мерзімде осы Кодекстің мәтінімен жазбаша нысанда, құрылымдық бөлімшенің тікелей басшысымен танысуға тиіс.

5 Тарау. Негізгі принциптер мен корпоративтік құндылықтар

10. Университет оқытушылары мен қызметкерлері өз қызметінде мынадай моральдық және этикалық қағидаларды басшылыққа алуы тиіс:

- 1) осы Кодексті басшылыққа алуға;
- 2) білім алушылардың, ұжымның және жалпы қоғамның мүддесі үшін ғана шешім қабылдауға;
- 3) өзін, әріптестерін және университет қоғамдастығын беделін түсіруге қабілетті іс-әрекеттер жасауға жол бермеуге;
- 4) өзінің педагогикалық және қызметтік міндеттерін адал және сапалы орындауға міндетті;
- 5) университетте сыбайлас жемқорлық көріністеріне қарсы іс-қимыл жасауға, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарға жол бермеуге;
- 6) Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық туралы ақпарат алған кезде жоғары тұрған басшыны, университет басшылығын, сондай-ақ компания-офицерді жазбаша нысанда дереу хабарлау етуге міндетті;
- 7) мүдделер қақтығысын болғызбау және шешу жөнінде шаралар қабылдауға;
- 8) қызметтік функцияларды орындаудың неғұрлым тиімді, нәтижелі, ашық тәсілдерін табуға және пайдалануға ұмтылуға;
- 9) қарамағындағылардан өздерінің лауазымдық өкілеттіктерінен тыс тапсырмаларды орындауды талап етпеуге;
- 10) өзінің және өзінің отбасы мүшелерінің қызметтік өкілеттіктерін пайдалана отырып, өздері үшін ешқандай игіліктер мен артықшылықтар қабылдамауға;
- 11) қызметтік жағдайды теріс пайдаланудан, өзіншілдіктен немесе өзге де жеке мүдделерден аулақ болуға;
- 12) пара немесе пара ретінде бағалануы мүмкін әрекеттерге жол бермеуге;
- 13) қызмет бойынша қамқоршылыққа немесе рұқсатнамаға жол бермеуге;
- 14) жұмысқа, қызметке кіру және жоғарылату кезінде протекционизмге, отбасылыққа жол бермеуге;
- 15) шешімдерді дайындау және қабылдау кезінде жеке және заңды тұлғаларға, әріптестерге құқыққа сыйымсыз артықшылық бермеуге;
- 16) еңбек тәртібін сақтауға, басшылардың бұйрықтары мен өкімдерін уақтылы орындауға міндетті;

- 17) қызметтік ақпаратты, оның ішінде мессенджерлер мен әлеуметтік желілер арқылы жария етуге;
- 18) Қазақстанда тұратын барлық халықтардың салт-дәстүрлерін, әдет-ғұрыптары мен тілдерін құрметтеуге;
- 19) лауазымдық өкілеттіктерінің орындалуына байланысты қарамағындағылардың, білім алушылардың және т. б. қызметтерін жеке мақсатта пайдаланбауға міндетті;
- 20) әріптестермен және студенттермен іскерлік этикет пен ресми мінез-құлық қағидаларын сақтауға міндетті;
- 21) қызметтен тыс уақытта мінез-құлық стандарттарын сақтауға, қоғамға жат мінез-құлық жағдайларына жол бермеуге;
- 22) өз діни сенімдерін ұжымда көрсетпеуге не қарамағындағыларды заңсыз қоғамдық құрылымдар мен діни бірлестіктердің, басқа да коммерциялық емес ұйымдардың қызметіне қатысуға мәжбүрлемеуге;
- 23) өзінің сыртқы түрінің ресми, ұстамды және ұқыпты болуын сақтауға міндетті;
- 24) сыбайлас жемқорлық көріністерін негізсіз жария түрде айыптаған кезде оларды теріске шығару жөнінде шаралар қолдануға құқылы;
- 25) көпшілік алдында сөйлеуге байланысты мінез-құлық стандарттарын сақтауға міндетті;
- 26) өзінің кәсіби білімін үздіксіз жетілдіру;
- 27) жеке басының пайдасын, теріс көріністерді, сыбайлас жемқорлық пен паракорлық фактілерін басшылыққа ала отырып, жол бермеуге;
- 28) Академиялық адалдық пен жауапкершілікті жариялауға, жоғары оқу орындарының үздік дәстүрлерін, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарын сақтауға және дамытуға;
- 29) ұжымда тұрақты және жағымды моральдық-психологиялық жағдай жасауға жеке мысалмен ықпал ету;
- 30) басқа қызметкерлер тарапынан осы Кодекстің нормаларын бұзу фактілеріне жол бермеуге және жолын кесуге;
- 31) университет мүлкіне ұқыпты қарауға және тиімді пайдалануға құқылы.

6 Тарау. Университет оқытушылары мен қызметкерлерінің студенттермен қарым-қатынасы

11. Студенттермен қарым-қатынаста университет оқытушылары мен қызметкерлері:
 - 1) жасына, жынысына, ұлтына, дініне, азаматтығына, тегіне, әлеуметтік жағдайына немесе кез келген өзге де мән-жайларға қарамастан адамның құқықтарын, ар-намысы мен қадір-қасиетін құрметтеуге;
 - 2) мұқтаж әрбір білім алушыға моральдық-психологиялық және консультациялық көмек көрсетуге міндетті;

- 3) педагог-мұғалім де, адамгершілік тәрбиеші де өз борышын ұдайы есте сақтауға міндетті;
- 4) студенттердің мемлекетті оқыту жүйесіне деген сенімін нығайтуға ықпал ету;
- 5) студенттерге қатысты қаржылық және өзге де бопсалау фактілеріне жол бермеуге, өз әріптестері тарапынан мұндай әрекеттердің жолын кесу жөнінде күш салуға;
- 6) өз іс-әрекеттерімен білім алушылар мен қоғам тарапынан негізделген сынға себеп бермеуге, оларға төзімділікпен қарауға, кемшіліктерді жою және өзінің кәсіби қызметін жақсарту үшін сындарлы сынды пайдалануға;
- 7) мүдделер қақтығысы туындаған кезде студент-оқытушы-университет, студент-отбасы және т.б., университет оқытушысы, егер оларды жүзеге асыру студенттің өзіне немесе айналасындағыларға тікелей зиян келтірмесе, студенттің мүдделеріне артықшылық беруі тиіс.
12. Қызметкерлердің, оқытушылар мен ғылыми қызметкерлердің академиялық адалдықтың этикалық қағидалтарын енгізудегі жауапкершілігі:
 - 1) ПОҚ, ғылыми қызметкерлер және университет қызметкерлері академиялық адалдықтың көрінісін анықтауға, алдын алуға жауапты. Оқу процесіне қатысушылар Академиялық адалдық принциптерін бұзғаны үшін моральдық жауапкершілікке ие екенін есте ұстауы керек.
 13. ПОҚ, ғылыми қызметкерлер мен университет қызметкерлері міндетті:
 - 1) университеттің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясатын түсіндіру;
 - 2) пән бойынша силлабустарда көрсетуге және білім алушылардың назарына ағымдағы және аралық бақылауды жүргізу нысандары, бағалау критерийлері туралы ақпаратты жеткізуге;
 - 4) Академиялық адалдық қағидалтарын өз жұмысының практикасына енгізуге жәрдемдесу;
 - 5) зияткерлік және адамгершілік оқыту үшін жағдай жасау, этикаға және білім алушылардың тұрақты дамуына негізделген;
 - 6) ҚР аумағында да, әлемдік қоғамдастықта да қолданылатын авторлық құқықтарды қорғау туралы нормативтік құжаттарды зерделеуге міндетті.

7 Тарау. Әріптестер арасындағы қарым-қатынас

14. Университет оқытушылары мен қызметкерлері арасындағы қарым-қатынас өзара құрметке, сенімге негізделуі және студенттің мүдделерін сақтаумен ерекшеленуі тиіс.
15. Әріптестермен қарым-қатынаста университет оқытушылары мен қызметкерлері адал, әділ, қайырымды, әдепті, әдепті, сыйайы болуға, сондай-ақ олардың білімі мен тәжірибесіне құрметпен қарауға, өз тәжірибелері мен білімдерін оларға риясыз беруге дайын болуға тиіс.

16. Басқа қызметкерлерді басқарудың моральдық құқығы жоғары кәсіби құзыреттілік пен жоғары адамгершілікті талап етеді. Әріптеске қатысты сын дәлелді және қорлаушы болмауы керек. Кәсіби іс-әрекеттер сынға ұшырайды, бірақ әріптестердің жеке басы емес. Әріптестердің беделін түсіру арқылы өз беделіңізді нығайтуға тырысуға жол берілмейді. Университет оқытушылары мен қызметкерлерінің студенттер мен олардың туыстарының қатысуымен әріптестері мен олардың жұмысы туралы жағымсыз сөздер айтуға құқығы жоқ.

8 Тарау. Университет оқытушысы мен қызметкерінің жол берілмейтін әрекеттері

17. Университет оқытушысы немесе қызметкері өзінің мәртебесімен, білімімен және ережелерімен теріс пайдалануға құқылы емес, атап айтқанда:

- 1) өз білімі мен мүмкіндіктерін адамгершілікке жатпайтын мақсаттарда пайдалану;
- 2) жеткілікті негіздерсіз басқарушылық құқықтық шараларды қолдануға немесе олардан бас тартуға;
- 3) әріптесіне, студентке оны жазалау мақсатында, сондай-ақ үшінші тұлғалардың мүддесі үшін стандартты емес ықпал ету әдістерін қолдануға;
- 4) әріптесіне, студентке өзінің философиялық, діни және саяси көзқарастарын тану;
- 5) әріптесіне, студентке әдейі де, немқұрайлылықпен де психологиялық, адамгершілік немесе материалдық залал келтіруге және осындай залал келтіретін үшінші тұлғалардың іс - әрекеттеріне немқұрайлы қарауға;
- 6) кафедраның әзірленген, жарияланған немесе резервтік материалдарын алып тастауға немесе бүлдіруге; басқа адамдардың материалға қол жеткізуіне жол бермеуге;
- 7) ойдан шығарылған немесе әдейі бұрмаланған материалдарды ұсыну арқылы деректерді қолдан жасауға немесе бұрмалауға;

18. Университет оқытушысының немесе қызметкерінің жеке көзқарасы және басқа да кәсіби емес себептер оқыту мен тәрбиелеуге әсер етпеуі керек.

19. Әріптесінің, студенттің әріптесіне, студентке сыйлықтары қолайсыз. Сыйлықтар қызмет көрсету үшін берілмеуі немесе алынбауы керек. Қолма-қол ақша немесе бағалы сыйлықтар түрінде сыйлықтар алуға тыйым салынады.

20. Университет оқытушысы мен қызметкерінің өз жағдайын, әріптесінің, студенттің эмоционалдық жағдайын пайдалана отырып, онымен мүлтік мәмілелер жасауға, олардың еңбегін жеке мақсатта пайдалануға, сондай-ақ бопсалау мен паракорлықпен айналысуға құқығы жоқ.

21. Университет оқытушысы мен қызметкері өз қызметі барысында басқа әріптестеріне, студенттерге қандай да бір анық емес, толық емес немесе бұрмаланған ақпарат беруге құқылы емес.

22. Университеттің оқытушысы мен қызметкері, егер ол ҚР заңнамасына, этикалық қағидағарға, кәсіби борышқа қайшы келетін іс-әрекеттерді талап етсе, кез келген жеке немесе заңды тұлғамен ынтымақтастықтан бас тартуы тиіс.

23. Университет оқытушысы мен қызметкері ғылыми этика нормаларын бұзуға жол бермеуі тиіс:

- 1) Плагиат - өз авторларының рұқсатынсыз басқалардың идеяларын, жұмыстарын, зерттеу нәтижелерін немесе мәтіндерін беру, көбінесе өз атымен басқа біреудің туындысын жариялау, сондай-ақ қарыз алу көзін көрсетпей басқа адамдардың туындыларының үзінділерін алу.
- 2) Өзін – өзі плагиат-автордың өзі бұрын жарияланғанын көрсетпей, көлемі бойынша елеулі және нысаны мен мазмұны бойынша өз туындыларының бірдей бөліктерін қайта жариялауы.
- 3) деректерді ойдан шығару – деректерді немесе зерттеу нәтижелерін кейіннен жариялай отырып, оларды қолдан жасау.
- 4) деректерді бұрмалау – зерттеу жүргізу кезінде пайдаланылатын материалдарды, жабықты немесе процестерді айла-шарғы жасау, сондай-ақ деректерді не зерттеу нәтижелерін өзгерту немесе өшіру, олардың бұрмалануына әкеп соғады.
24. Әріптесің немесе студенттің деректерін плагиат, ойдан шығару немесе бұрмалау фактілері анықталған кезде университет қызметкері бұл туралы өз басшысына дереу хабарлауға міндетті.

9 Тарау. Кодекстің қолданылу шектері, оны бұзғаны үшін жауапкершілік, оны қайта қарау тәртібі

25. Осы Кодекс университет шегінде қолданылады және университеттің барлық оқытушылары мен қызметкерлері үшін міндетті құшқе ие.

26. Еңбек міндеттерін тиісінше орындамағаны үшін ПОҚ және университеттің өзге де қызметкерлері ҚР қолданыстағы заңнамасына сәйкес жауапты болады.

27. Университет осы Кодекстің бұзылғанына сенуге негіз бар университеттің қызметкерлері мен білім алушылары комплекен қызметінің тікелей басшыларына немесе мамандарына осы Кодексті бұзған немесе бұзуға ықтимал мүмкіндігі бар адамдар туралы дереу хабарлайды деп күтеді.

28. Осы Кодекстің ережелеріне күмәнданған және түсініксіз болған жағдайда, нақты консультациялар алу үшін өз басшысынан, кураторынан немесе комплекен қызметінің мамандарынан кеңес алу қажет.

29. Университет осы қатынастардың бірде-бір субъектісі осы Кодекстің талаптарын сақтауға немесе университетке кодекен ережесінің орын алған бұзушылықтары туралы хабарлауға байланысты университеттің бастамасы бойынша жауапқа тартылмайтынына және өзге де қолайсыз салдарларға тап болмайтынына кепілдік береді.

10 Тарау. Келісу, сақтау және тарату

30. Кодексті келісу, сақтау және тарату ДП 082-2024 сәйкес жүргізіледі. Құжатталған рәсім. Құжаттаманы басқару.

31. Осы кодекс академиялық мәселелер жөніндегі проректормен, құқықтық қамтамасыз ету және Мемлекеттік сатып алу бөлімінің бастығымен, персоналды басқару бөлімінің бастығымен, Құжаттамалық қамтамасыз ету бөлімінің бастығымен келісіледі.

32. Осы Кодекстің түпнұсқасы «келісу парағымен» бірге қабылдау-тапсыру актісі бойынша ҚҚБ-да сақтауға беріледі.

33. Осы Кодекстің жұмыс данасы университет сайтында ішкі корпоративтік желіден қолжетімділікпен орналастырылады.